

‘Ik kan misschien beter onder een vrachtwagen springen dan erop’

dS
WEEKBLAD

Dag en nacht hangen vluchtelingen rond in Calais, azend op een clandestiene lift naar Engeland. Nu de camera's er niet meer op staan, is de groep alleen maar groter geworden, en de situatie des te schrijnender. Een van de meer dan 1.000 is Abdul Pachai. 'Ik leef al jaren op straat, maar hier word je tenminste niet gebombardeerd.'

Wouter Woussen, foto's Gert Jochems

Z

ondagnacht, 2 uur. Abdul Pachai, een Afghaan van 22, verlaat zijn tentje aan de rand van de jungle van Calais. Het is bewolkt, maar niet donker. In het bos hangt een geel licht en klinkt een vaag gedreun, afkomstig uit de chemische fabriek wat verderop. Tussen de tentjes en de bomen ruikt het naar kampvuur, natte bosgrond en verbrand plastic. Abdul draagt een dunne winterjas, twee trainingsbroeken over elkaar – de onderste in zijn kousen gestopt tegen de koude zeewind – en een fleece nekwarmer als muts. Hij loopt met opgetrokken schouders, handen in de zakken. Het motregent, maar zijn rode hoodie laat hij onder de luifel voor zijn tentje hangen. Volledig in het zwart hoopt hij minder op te vallen bij de politie, de bewakers van de veerhaven, de truckers en zijn medebewoners.

De jungle is een bosje in het industrieterrein 'Les Dunes'. Het is misschien een hectare groot en ligt gekneld tussen een café, een industrieel stroomstation, een hondenschool, een drankengroothandel en een busbedrijf. Op de hoek tegenover het café staan op elk uur van de dag groepjes bewoners – Abdul verblijft er samen met honderden Afghanen, Pakistani, Eritreeërs, Soedanezen en Ethiopiërs – met smartphones hun mails en Facebook te controleren. Zolang zij de klanten niet lastigvallen en buiten blijven, verandert de cafébazin het paswoord van haar wifi niet, zodat ze kunnen surfen. Ze gunt het hen. 'Ce sont des êtres humains', zegt ze stellig.

Een Clio vol schoenen

De meeste huizen in de jungle bestaan uit een vloer van palletten, een gesjord dak van plastic zeilen en daaronder één of meerdere iglotentjes. Een van de tenten is een winkel, met boontjes in blik, tabak en frisdrank. Er zijn ook twee moskeeën, een Afghaanse en een Afrikaanse. Water komt van de brandkraan op de hoek van het terrein. Elke dag komen er organisaties en weldoeners langs. Vandaag stond er een Arabische vrouw met een Renault Clio vol schoenen voor het bos.

Op de hoek tegenover het café staan ze op elk uur van de dag hun mails en Facebook te controleren. De cafébazin gunt het hen. *'Ce sont des êtres humains'*

Even verderop, naast de chemische fabriek, ligt de tweede helft van de jungle, die hoofdzakelijk door Afrikaanse christenen wordt bewoond: geen bos, maar een tentendorp rond een voetbalveldje. De christenen hebben een winkel met bier en een discotheek. Er was een restaurant, maar dat is deze winter omvergewaaid. Er is een kerk, opgetrokken uit plastic zeil en zwerfhout. Ze verschilt nauwelijks van de andere hutten in het dorp, maar ze heeft wel een houten deur, er staan drie gesjorde kruisen op en naast de ingang ligt een hoop uitgebrande theelichtjes. Binnenin stoot je op een allegaartje van kerstversiering en samengeraapte heiligenbeelden, een plastic onze-lieve-vrouwtje vol wijwater,

twee kartonnen doosjes gevuld met bijbels en een reproductie van een laat-middeleeuwse Aanbidding der Wijzen. Dat je in een tent langs een zompig voetbalveld zit, merk je aan de vochtige kou die door de tapijten in je kousenvoeten trekt.

Het voetbalveld zelf is niet bebouwd, maar gevoetbald wordt er niet. De helft van de tenten rond het plein is bij het begin van de winter verlaten en sindsdien half ingezakt. De meeste bewoners slapen in een oude sportzaal. De deuren zijn dicht, maar in een van de golfplaten muren is een gat geslagen, waar je gebukt door kunt. Onder de basketbalringen staan tientallen tentjes in de blauwe rook van houtvuurtjes. De Afghanen zijn allemaal mannen, maar onder de Afrikanen zijn ook vrouwen en kinderen. Voor het gat in de muur houdt een strenge jongeman de boel in de gaten. Achter het sportzaaltje smeult een grote afvalberg. De duinen buiten het kamp liggen vol stront.

Traffic, traffic, traffic!

Abdul is niet de enige die zich vannacht in een oplegger wil verstoppen, om clandestien in Dover te raken. Groepjes migranten uit Afrika en Centraal-Azië hangen dag en nacht rond in de haven van Calais, op zoek naar een truck die naar Engeland moet. Vrachtwagenchauffeurs zijn het al gewend. Lege opleggers worden met open deuren geparkeerd, zodat potentiële verstekelingen meteen weten dat ze geen moeite moeten doen.

'Omdat je daar een huis krijgt en geld', 'omdat je er gemakkelijk zwartwerk vindt', 'omdat je er Engels kunt praten', 'omdat ik al de rest al geprobeerd heb': vier Afghanen, vier antwoorden

In tankstations staan de migranten te wachten tot een veelbelovende vrachtwagen het terrein op rijdt. Als een troep jonge wolven naderen ze de laaddeuren. Terwijl de vrachtwagen nog rijdt, openen ze die – zichtbaar voor iedereen, behalve voor de bestuurder. Als de oplegger leeg is, doen ze hem netjes weer dicht. Is hij geladen, dan kruipen ze erin. Hebben ze pech, dan rijdt de truck richting België of Parijs – dat merk je als hij blijft rijden, want de veerhaven is vlakbij. Hebben ze écht pech, dan rijdt hij uren door voor ze eruit raken, en duurt het dagen eer ze weer in Calais zijn om het opnieuw te proberen.

Hoe vaak het lukt, valt niet te controleren. Succes betekent dat je door niemand bent gezien. Soms laat er één vanuit Engeland weten dat zijn vrienden

in de jungle zijn fiets, slaapzak en tent mogen hebben. Soms verdwijnt iemand zonder iets van zich te laten horen. Maar meestal zie je ze wat later opnieuw. Sommigen proberen het al een jaar, zo vaak ze kunnen. De drukste momenten zijn wanneer er file staat op het stukje snelweg dat langs het kamp naar de veerhaven leidt. De eerste die het ziet, roept 'traffic, traffic, traffic!', waarna tientallen gelukzoekers de snelweg bestormen, azend op een clandestiene lift.

Enkeltje Le Havre-Italië

Vraag aan vier Afghanen waarom ze naar Engeland willen en je krijgt vier verschillende antwoorden. 'Omdat je daar een huis krijgt en geld', zegt er één. 'Omdat je er gemakkelijk zwartwerk vindt', denkt Abdul. 'Omdat je er Engels kunt praten, wat gemakkelijker is dan Frans.' 'Onzin', zegt een jonge twintiger, 'je krijgt daar geen huis. Ik weet ook niet of je er gemakkelijk werk vindt. De taal leren, kun je elders ook. Ik heb in een Zweeds pleeggezin geleefd tot ik meerderjarig werd. Ik spreek beter Zweeds dan Engels, maar werk heb ik daar nooit gevonden.'

Ik wil gewoon naar Engeland, omdat ik al de rest al geprobeerd heb.'

Terwijl de vrachtwagen nog rijdt, openen ze de laaddeuren. Is de oplegger leeg, dan doen ze hem netjes dicht. Is hij geladen, dan kruipen ze erin

Abdul probeert al twee maanden om in Engeland te raken. In tegenstelling tot de meeste anderen weet hij uit eigen ervaring dat het soms lukt. Als vijftienjarige belandde hij er al eens, via Le Havre. De Britse autoriteiten geloofden toen niet dat hij minderjarig was en stuurden hem terug naar Italië, waar hij Europa binnen was geraakt. De Italianen geloofden hem wel. Hij werd opgevangen, kreeg een horeca-opleiding en werd opnieuw op straat gezet. Hij trok naar Frankrijk, waar een katholieke organisatie beloofde hem te zullen helpen. De datum waarop hij mag langskomen, staat op een papier dat hij altijd op zak heeft: juli 2015. Tegen dan hoopt hij allang in Engeland zwartwerk te doen voor een Pakistani of een Iraniër die niet te veel vragen stelt. 'En als ze mij tegenhouden en voor de rechter brengen, zal ik hen zeggen dat de Britse autoriteiten mij veel tijd hebben doen verliezen. Daarna zullen ze mij waarschijnlijk terugsturen naar Italië.'

Vannacht zal Abdul niet als een wanhopige beginner achter een rijdende truck aanhollen. Hij weet iets beters. In de twee maanden dat hij hier is, heeft hij het grondplan van de veerhaven vanbuiten geleerd. Hij weet waar elke nacht het busje van de Police Nationale staat, bij de loopbrug waar je als voetganger op de veerboot raakt. De omheining is er metershoog, kleurloos verlicht en afgewerkt met rollen prikkeldraad. Je bent gek als je het daar waagt. Abdul probeert het via een bewaakte parkeerplaats, waar truckers overnachten om 's ochtends de veerboot te nemen.

De truck in

Het voordeel als je alleen gaat, is dat je minder opvalt. Het nadeel is dat je niet via de laaddeuren kunt gaan, want er is niemand om ze na jou te sluiten. Abdul klimt boven op een vrachtwagen, snijdt een korte gleuf in het zeil en kruipt in de smalle ruimte boven de lading. Wat er in de dozen zit, interesseert hem niet. Hoe minder je beschadigt, hoe minder last je krijgt, als je wordt betrapt. Wanneer hij na een uur nog niets gehoord heeft, weet Abdul zeker dat de chauffeur hem niet heeft opgemerkt. Het enige wat hij nu moet doen, is doodstil wachten op de ochtend.

Terwijl de regen op het zeil roffelt, probeert hij te slapen, maar daarvoor is het te koud. Hij heeft geen idee hoe laat het is, als hij voor het eerst beweging rond de truck hoort. De laaddeuren gaan open en hij hoort: 'Dégage!' Hij weet wat hem te doen staat: zo snel mogelijk verdwijnen door de ijzige regen. Om halfzeven staat hij weer in de jungle, moe en onderkoeld.

Abdul klimt boven op een vrachtwagen, snijdt een gleuf in het zeil en kruipt in de ruimte boven de lading. Enkele uren later gaan de laaddeuren open: 'Dégage!'

Abdul komt uit Mazar-i-Sharif. Als iemand vraagt waarvoor hij op de vlucht is, zegt hij 'trouble', zoals elke Afghaan en elke Pakistani of Iraniër die probeert voor een Afghaan door te gaan. Abdul weet niet eens voor welk gevaar hij precies op de vlucht is. Als dertienjarige is hij door zijn vader naar Iran gestuurd en twee jaar

later naar Europa. Sindsdien heeft hij alleen nog contact gehad met zijn broer, die intussen in Sydney woont en die hij twee jaar geleden ook uit het oog is verloren. Abdul houdt niet van Europa.

'Ik ben hier niet voor mijn plezier, maar omdat ik niet anders kan', zegt hij. 'Iedereen wil graag in zijn eigen land blijven. Het enige voordeel aan Europa is dat ik hier veilig ben. Het ergste wat mij kan overkomen, is dat ze mij naar Italië sturen. Ik heb jaren op straat geleefd in Rome, er honger en kou geleden, maar je wordt er tenminste niet aangevallen of gebombardeerd. Ik ben slim, ik kan hard werken, ik heb hier zeven jaar verloren. Als ik een Fransman van mijn leeftijd zie met een vrouw of een kind, moet ik huilen. Soms denk ik dat ik beter eens onder een rijdende vrachtwagen kan springen in plaats van erop. Doodgaan kun je toch maar één keer.'

Very very bad police

Die maandag is Abdul in zijn tent gebleven tot een eind voorbij de middag. In de namiddag sterft de jungle uit. De meeste bewoners gaan dan naar het voormalige vakantieoord Jules Ferry, op een uurtje lopen, waar tussen 17 en 19 uur warm eten wordt uitgedeeld.

In Calais zijn er al vluchtelingen sinds de Kosovocrisis eind jaren 90. In 1999 kwam er in het nabijgelegen Sangatte een opvangcentrum, beheerd door het Rode Kruis, maar dat werd in 2002 alweer gesloten onder druk van de Britse overheid, die het zag als een belangrijke bron van immigranten. Sindsdien was er alleen nog de jungle, tot nu. Op termijn moet er in het vakantieoord Jules Ferry een slaapzaal komen voor vrouwen en kinderen en sanitair en toiletten voor iedereen. Voorlopig is het een bouwterrein, met wat legertenten.

'Ik ben hier niet voor mijn plezier, maar omdat ik niet anders kan. Ik heb hier zeven jaar verloren. Als ik een Fransman van mijn leeftijd zie met een vrouw of een kind, moet ik huilen'

In een van de tenten staat een tafel met thee en oploskoffie en twee grote panelen met opbouwstopcontacten om gsm's op te laden. In een andere tent scheppen vrijwilligers in fluojassen warm eten op. Een Afghaan met een twijgje in de hand probeert lachend wat discipline te houden in de rij wachtenden. Als een Afrikaanse tiener zich daar niets van aantrekt en vooraan bij zijn vrienden wil gaan staan, komt er net geen ruzie van.

In de berm even verderop staat een busje vol gewapende reuzen van de Police Nationale. 'Om te voorkomen dat er gevochten wordt tussen de verschillende etnische groepen. Voor de rest bemoeien wij ons nergens mee.' Hier zijn dan ook geen trucks of haventerminals om te bewaken. Volgens de Afghanen is het 'very bad' om door de Police Nationale uit een truck geplukt te worden. De Gendarmerie is 'very very bad'.

Uit een rapport van Human Rights Watch, dat vorige week verscheen, blijkt dat politiegeweld tegen verstekelingen niet uitzonderlijk is. In november en december 2014 verzamelde de ngo in Calais 44 getuigenissen van migranten die vertelden dat ze door de politie waren geslagen, of verjaagd waren met traangas. Een reus uit het busje ontkent dat de politie bewust geweld gebruikt tegen verstekelingen. 'Waarom zouden we?' Maar hij ontkent niet dat er af en toe eentje struikelt.

Steak haché

Abdul komt thuis bij valavond. In de Afghaanse moskee wordt hardop gebeden. Zelf gaat hij nooit, want je weet nooit of de imam een goed mens is. Abdul leeft volgens zijn eigen regels. Je bent beleefd tegen iedereen, bemoeit je met je eigen zaken en vertrouwt niemand meer dan noodzakelijk is. Je deelt je tent alleen met landgenoten. Hij is hier twee maanden geleden alleen aangekomen en zal waarschijnlijk ook alleen vertrekken. Zijn vrienden heeft hij hier pas leren kennen. Van de meeste weet hij niet eens hun volledige naam. Als er een voor zijn ogen verongelukt, weet hij niet wie hij zou moeten verwittigen.

Een agent ontkent bewust geweld te gebruiken tegen verstekelingen. Maar hij ontkent niet dat er af en toe eentje struikelt

Wanneer Abdul bij zijn tent aankomt, passeert er net een Afrikaan die met een eenpersoonszetel op zijn hoofd door de bomen laveert. 'Zetel kopen? 5 euro.' Abdul weigert, maar biedt de man een sigaret aan. Hij haalt een stuk zilverpapier met een tiental kromme sigaretten uit zijn broekzak, neemt er zelf een en

presenteert de rest aan de man met de zetel, die ze prompt allemaal in zijn zak steekt, zijn zetel oppakt en verdwijnt. Abdul protesteert niet, maar kijkt hem zwijgend na. 'Wat moest ik doen? Hij is zwart en ik ben blank. Ik ga toch geen massale vechtpartij riskeren voor wat sigaretten?'

'In plaats van hen weg te jagen, geven de Fransen hen elke dag een driegangenmenu. Zo hoeven ze de rest van de dag niets anders te doen dan te proberen in onze trucks te kruipen'

Terwijl de nacht valt, wachten in een snelwegrestaurant twee kilometer verderop twee Ierse chauffeurs op hun steak haché. Steve is mager, ros en hooguit 25. John een vroegrijze dertiger met een ironische blik. Ze blijven vannacht in Calais om morgenochtend van oplegger te ruilen met een collega die van de veerboot komt. Allebei hebben ze al verstekelingen in hun truck gehad, maar voor zover ze weten nog nooit tot in de veerboot. John legt uit hoe het werkt: 'Als je vermoedt dat er één in je oplegger is gekropen, zet je je truck aan de kant. Je stapt uit, doet de cabine op slot en wuift naar de politie. Gelukkig is er altijd politie in de buurt, want die migranten deinzen voor niets terug. Sommige hebben messen.'

Onder de truckers gaat het verhaal dat een Nederlandse collega twee weken geleden nog gewond raakte aan zijn hand, toen hij zelf verstekelingen probeerde te verjagen. Steve vraagt zich af waar al die immigranten vandaan komen. 'Italy', weet John. 'Waarom drijven ze ze dan niet gewoon terug naar Italië?' 'Omdat de Fransen niet streng durven te zijn. In plaats van ze weg te jagen, geven ze hen elke dag een driegangenmenu. Zo hoeven ze de rest van de dag niets anders te doen dan te proberen op onze trucks te kruipen.'